DOMSTOLENS DOM

5. oktober 1994 *

I sag C-381/93,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Xavier Lewis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Den Franske Republik ved sous-directeur des affaires juridiques Catherine de Salins og secrétaire adjoint principal Hubert Renié, Udenrigsministeriets Direktorat for Juridiske Anliggender, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Frankrigs Ambassade, 9, boulevard Prince Henri,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik ikke har overholdt sine forpligtelser i henhold til artikel 1 i Rådets forordning (EØF)

* Processprog: fransk.

nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande (EFT L 378, s. 1), idet den opretholder bestemmelser, hvorefter der ved ind- og udskibning af passagerer opkræves afgifter for et skibs benyttelse af havneanlæg på dens kontinentale territorium eller ø-territorium, når passagerne kommer fra eller rejser til havne i en anden medlemsstat, mens der ved befordring mellem to havne på nationalt område kun opkræves afgifter ved indskibning fra den kontinentale havn eller ø-havnen, ligesom der opkræves afgifter efter højere satser for passagerer, der kommer fra eller rejser til havne i en anden medlemsstat, end den sats, der anvendes for passagerer, der har en havn på det nationale område som bestemmelsessted,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco og D. A. O. Edward samt dommerne C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler (refererende dommer), G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn og J. L. Murray,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 8. juni 1994,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. juli 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 3. august 1993 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik ikke har overholdt sine forpligtelser i henhold til artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande (EFT L 378, s. 1, herefter benævnt »forordning nr. 4055/86«), idet den opretholder bestemmelser, hvorefter der ved ind- og udskibning af passagerer opkræves afgifter for et skibs benyttelse af havneanlæg på dens kontinentale territorium eller ø-territorium, når passagerne kommer fra eller rejser til havne i en anden medlemsstat, mens der ved befordring mellem to havne på nationalt område kun opkræves afgifter ved indskibning fra den kontinentale havn eller ø-havnen, ligesom der opkræves afgifter efter højere satser for passagerer, der kommer fra eller rejser til havne i en anden medlemsstat, end den sats, der anvendes for passagerer, der har en havn på det nationale område som bestemmelsessted.

2 I henhold til artikel R. 212-17 i den franske code des ports maritimes (lov om kysthavne) opkræves der en afgift for hver enkelt passager, der ud-, ind- eller omskibes i kysthavnene i den kontinentaleuropæiske del af Frankrig. Rederen hæfter for afgiften, men kan overvælte den på passagererne.

3 Lovens artikel R. 212-19, som affattet ved dekret 92/1089 af 1. oktober 1992 om ændring af havneafgifterne for passagerer om bord på handelsskibe (JORF (Lovtidende) af 7.10.1992), bestemmer:

»I kysthavnene i den kontinentaleuropæiske del af Frankrig opkræves følgende havneafgifter for passagerer, der befordres med amfibieluftpudefartøjer eller andre fartøjer:

1. Passagerer, der rejser til en havn i den kontinentaleuropæiske del af Frankrig eller på Korsika: 8,82 FF (for passagerer på fjerde klasse dog kun 50% heraf). Passagerer på amfibieluftpudefartøjer eller fartøjer med kun én klasse betragtes i afgiftsmæssig henseende som passagerer på anden klasse.

2. Passagerer, der kommer fra eller rejser til en havn på de britiske øer eller på kanaløerne: 17,52 FF.

3. Passagerer, der kommer fra eller rejser til en havn i Europa (bortset fra de ovenfor under 1 og 2 nævnte havne) eller en havn i hele middelhavsområdet: 21,01 FF.

4. Passagerer, der kommer fra eller rejser til andre end de ovenfor nævnte havne: 74,81 FF.

...«

4 Artikel R. 212-20 bestemmer:

»I kysthavnene på Korsika opkræves følgende havneafgifter for passagerer, der befordres med amfibieluftpudefartøjer eller andre fartøjer:

1. Passagerer, der rejser til en havn på Korsika, den kontinentaleuropæiske del af Frankrig eller Sardinien: 8,28 FF (for passagerer på fjerde klasse dog kun 50% heraf).

2. Passagerer, der kommer fra eller rejser til en havn i Europa (bortset fra de ovenfor under punkt 1 nævnte havne) eller i Nordafrika: 8,28 FF.

3. Passagerer, der kommer fra eller rejser til alle øvrige havne: 49,88 FF.

...«

5 Ifølge Kommissionen indebærer ovennævnte afgiftsordning to former for forskelsbehandling: For det første er afgiften lavere ved befordring af passagerer, der rejser til en fransk havn, end for passagerer, der rejser til en havn i en anden medlemsstat (bortset fra befordring af passagerer, der rejser til Sardinien fra Korsika), og for det andet opkræves afgiften ved befordring mellem franske havne kun ved indskibning

af passagererne, mens afgiften ved befordring mellem en fransk havn og en havn i en anden medlemsstat (bortset fra befordring af passagerer mellem Korsika og Sardinien) opkræves både ved ind- og udskibning.

6 Kommissionen har nærmere anført, at selv om de franske bestemmelser ikke er udtryk for forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i relation til den person, der udfører den pågældende befordring, er den en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, som er i strid med artikel 1 i forordning nr. 4055/86, idet der efter ordningen sondres mellem befordring, som foretages inden for fransk område, og befordring, som foretages til eller fra en anden medlemsstat, selv om de tjenesteydelser i havnen, som afgiften er betaling for, er den samme i begge tilfælde.

7 Heroverfor har den franske regering gjort gældende, at forordning nr. 4055/86 kun er en ufuldstændig gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser på søtransportområdet, idet forordningen kun omhandler søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande, men ikke søtransport i medlemsstaterne, dvs. cabotagesejlads. Regeringen har i den forbindelse understreget, at i henhold til artikel 6, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 3577/92 af 7. december 1992 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport i medlemsstaterne (cabotagesejlads) (EFT L 364, s. 7, herefter benævnt »forordning nr. 3577/92«), der trådte i kraft den 1. januar 1993, finder princippet om fri udveksling af tjenesteydelser på fast passager- og færgefart i Middelhavet og langs Frankrigs kyster først anvendelse med virkning fra den 1. januar 1999.

8 Heraf følger efter den franske regerings opfattelse, at spørgsmålet om, hvorvidt Frankrig overholder bestemmelserne om fri udveksling af tjenesteydelser, må vurderes særskilt for hver enkelt af ovennævnte to former for tjenesteydelser. For begge de nævnte formers vedkommende opfylder Frankrig de krav, der er opstillet

i fællesskabsretten, idet der for så vidt angår søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes, nærmere bestemt til eller fra franske havne, ikke eksisterer forskelsbehandling af franske erhvervsdrivende og erhvervsdrivende fra andre medlemsstater, og at forholdet med hensyn til cabotagesejlads er det, at efter de herom gældende franske regler behandles alle erhvervsdrivende fra de øvrige medlemsstater på samme måde.

9 Først bemærkes, at det med henblik på afgørelsen af, om Kommissionens påstand er begrundet, må nævnes, at artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 4055/86 bestemmer:

»Fri adgang til at udføre søtransport mellem Fællesskabets medlemsstater samt mellem medlemsstater og tredjelande gælder for statsborgere i medlemsstaterne, såfremt de er hjemmehørende i en anden medlemsstat end den person, for hvem søtransporten udføres.«

10 Som Domstolen fastslog i dom af 14. juli 1994 (sag C-379/92, Peralta, Sml. I, s. 3453, præmis 39), fastlægges i artiklen den personkreds, som fri udveksling af tjenesteydelser for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande gælder for, i vendinger, der stort set svarer til de i traktatens artikel 59 anvendte vendinger.

11 Når det dernæst i artikel 8 i forordning nr. 4055/86 bestemmes, at »med forbehold af traktatens bestemmelser om etableringsret, kan en person, der udfører søtransport, med henblik herpå midlertidigt etablere sig i den medlemsstat, hvor søtransporten udføres, på samme vilkår som dem, der gælder for vedkommende lands egne statsborgere«, er der tale om en gennemførelse af det i traktatens artikel 60, stk. 3, fastsatte princip med hensyn til søtransport mellem medlemsstater.

12 Endelig bestemmer artikel 1, stk. 3, i forordning nr. 4055/86, at traktatens artikel 55-58 og 62 finder anvendelse på sådanne former for søtransport.

13 I kraft af forordning nr. 4055/86 finder samtlige traktatens bestemmelser om fri udveksling af tjenesteydelser herefter anvendelse på området for søtransport mellem medlemsstater.

14 I medfør af disse bestemmelser kan retten til fri udveksling af tjenesteydelser ikke alene påberåbes af statsborgere i medlemsstaterne, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat end den, hvor modtageren af tjenesteydelserne er hjemmehørende, men også af en virksomhed over for den stat, hvor den er etableret, når tjenesteydelserne præsteres til modtagere, der er etableret i en anden medlemsstat (jf. dom af 17.5.1994, sag C-18/93, Corsica Ferries Italia, Sml. I, s. 1783, præmis 30), og, mere generelt, i alle tilfælde, hvor en tjenesteyder tilbyder tjenesteydelser i en anden medlemsstat end den, hvor han er etableret (jf. dom af 26.2.1991, sag C-154/89, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 659, præmis 9 og 10, og ovennævnte Peralta-dom, præmis 41).

15 Imidlertid præsteres tjenesteydelser inden for området søtransport mellem medlemsstater ikke blot ofte over for modtagere, der er etableret i en anden medlemsstat end tjenesteyderen, men pr. definition også, i det mindste delvis, på en anden medlemsstats område end den, hvor tjenesteyderen er etableret.

16 Da det således står fast, at den udveksling af tjenesteydelser, som nærværende sag drejer sig om, er omfattet af traktatens artikel 59, bemærkes, at i henhold til Dom-

stolens praksis er artikel 59 til hinder for anvendelse af nationale bestemmelser, som uden at være begrundet i objektive hensyn begrænser en tjenesteyders muligheder for effektivt at udøve denne frihed (jf. dom af 25.7.1991, sag C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda, Sml. I, s. 4007).

17 I lyset af og med henblik på at nå formålene med det indre marked bemærkes, at den nævnte frihed også er til hinder for anvendelse af nationale bestemmelser, som bevirker, at levering af tjenesteydelser mellem medlemsstater bliver vanskeligere end levering af tjenesteydelser internt i en medlemsstat.

18 For levering mellem medlemsstater af tjenesteydelser inden for søtransportområdet kan der følgelig ikke fastsættes strengere betingelser end dem, der gælder for levering af tilsvarende tjenesteydelser inden for en medlemsstat.

19 Den franske regerings bemærkning, hvorefter den frie udveksling af tjenesteydelser i henhold til forordning nr. 3577/92 først efterhånden og inden for de i forordningen fastsatte frister kommer til at omfatte søtransport i medlemsstaterne, er i denne forbindelse uden betydning. Den pågældende forordning omhandler nemlig kun adgangen for tjenesteydere fra andre medlemsstater til cabotagesejlads, men fastlægger ikke, hvilke regler der skal overholdes med hensyn til søtransport mellem medlemsstater.

20 Såfremt det antoges, at medlemsstaterne herved var beføjet til at fastsætte højere afgifter for søtransport mellem medlemsstater end for transport i medlemsstaterne, ville anvendelsen af den i forordning nr. 4055/86 fastsatte ordning om fri udveks-

ling af tjenesteydelser på området søtransport mellem medlemsstater miste en væsentlig del af sin gennemslagskraft.

21 En national lovgivning, som ganske vist uden forskel omfatter alle fartøjer, uanset om de benyttes af nationale tjenesteydere eller af tjenesteydere fra andre medlemsstater, men hvorefter der sondres mellem, om fartøjerne udfører befordring internt i medlemsstaten eller med andre medlemsstater som bestemmelsessted, og hvorved markedet og den interne befordring i den pågældende medlemsstat herved sikres en særlig fordel, må følgelig antages at udgøre en i medfør af forordning nr. 4055/86 forbudt begrænsning af retten til fri udveksling af tjenesteydelser på søtransportområdet.

22 Det må fastslås, at de i nærværende sag anfægtede franske bestemmelser omfatter en afgiftsordning, der er mindre gunstig for befordring mellem franske havne og havne i en anden medlemsstat end for befordring mellem franske havne.

23 Den sagsøgte stat findes herefter at have handlet traktatstridigt som påstået af Kommissionen, hvorfor Kommissionens påstande vil være at tage til følge.

Sagens omkostninger

24 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. Den Franske Republik har tabt sagen og bør derfor betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Den Franske Republik har ikke overholdt sine forpligtelser i henhold til artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande, idet den opretholder bestemmelser, hvorefter der ved ind- og udskibning af passagerer opkræves afgifter for et skibs benyttelse af havneanlæg på dens kontinentale territorium eller ø-territorium, når passagerne kommer fra eller rejser til havne i en anden medlemsstat, mens der ved befordring mellem to havne på nationalt område kun opkræves afgifter ved indskibning fra den kontinentale havn eller ø-havnen, ligesom der opkræves afgifter efter højere satser for passagerer, der kommer fra eller rejser til havne i en anden medlemsstat, end den sats, der anvendes for passagerer, der har en havn på det nationale område som bestemmelsessted.

2) Den Franske Republik betaler sagens omkostninger.

Due Mancini Moitinho de Almeida

Diez de Velasco Edward Kakouris

Joliet Schockweiler Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg Kapteyn Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. oktober 1994.

R. Grass

Justitssekretær

O. Due

Præsident